

بررسی بهسازی و نوسازی بافت فرسوده شهر بهبهان با تأکید بر تطبیق بهینه کاربری زمین شهری^۱

اکبر کیانی^۱، اقبال نصیری^{۲*}

۱- دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، عضو هیأت علمی دانشگاه زابل

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه زابل
nasiri.eghbal@gmail.com

چکیده

بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده شهری از جمله چالش‌های مهم فراروی مدیریت شهری در کشورهای در حال توسعه از جمله کشور ما ایران می‌باشد که مهم‌ترین ضرورت توجه به سیمای کالبدی بافت‌های فرسوده، توجه به فرسودگی روزافزون آنهاست. جلوگیری از تداوم این روند، نیازمند تدوین برنامه‌ها و طرح‌های ضربتی چون بهسازی و نوسازی است این مهم ضرورت پرداختن به این مسأله را امری بدیهی می‌نماید. بنابراین هدف اصلی در این پژوهش، بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده شهر بهبهان، بررسی وضعیت موجود سرانه کاربری‌ها و تطبیق آنها با طرح جامع پیشنهادی می‌باشد که ضمن رفع مشکلات بافت فرسوده از طریق طرح‌های بهسازی و نوسازی می‌تواند بستر اصلاحات اساسی را در جهت ارتقای وضعیت زندگی مردم این بافت‌ها فراهم سازد. روش‌شناسی تحقیق حاضر، توصیفی-تحلیلی مبتنی بر مطالعات کتابخانه‌ای، اسنادی و بررسی‌های میدانی است. در مرحله تحلیل ابتدا مقادیر و داده‌های کلیه شاخص‌ها استخراج می‌شود، سپس بر اساس روش تحلیل سلسله مراتبی (AHP) به وزن‌دهی شاخص‌های مربوطه پرداخته می‌شود و با استفاده از مدل Vikor، اولویت بهسازی و نوسازی محله‌های دارای بافت فرسوده مشخص می‌شود. در نهایت با استفاده از نرم‌افزار ArcGIS، بر روی نقشه، محله‌های دارای بافت فرسوده با اولویت بهسازی و نوسازی مشخص می‌شود. نتایج حاصل از این تحقیق نشان می‌دهد که اصلاح وضع بناها و محله‌های شهری، ایجاد شبکه دسترسی مناسب محله، کار گذاشتن خدمات و تاسیسات لازم برای شهروندان و همچنین تنظیم سرانه کاربری‌های بافت فرسوده براساس یک طرح جامع هماهنگ به نحوی که حالت رکود و رخوت را در این بافت‌ها از بین ببرد به امر بهسازی و نوسازی وابسته است.

واژه‌های کلیدی: بهسازی، نوسازی، بافت فرسوده، شهر بهبهان، مدل Viko

۱- مقدمه

در سال‌های اخیر با توجه به تحولات سریع علمی و فنی و به تبع آن دگرگونی این ساختارها و مطرح شدن نظریه توسعه پایدار شهری، اهمیت بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده شهری دو چندان شده است. به عبارتی توجه به بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده شهری و به طور کلی دخالت در بافت قدیمی شهرها همواره یکی از مسائل اساسی است که اندیشمندان و مسئولین امور در کشور ما و مدیران شهرها و همچنین متخصصین و کارشناسان مسائل شهری سالهاست که جهت بازگذاشتن این مجموعه به چرخه زندگی شهری با آن مواجه هستند.

در این میان شهر بهبهان به عنوان نمونه موردی از شهرهای ایران، با مسأله‌ای به نام بافت‌های فرسوده درگیر شده‌اند که با زندگی جدید شهری و مشخصات یک شهر مدرن ناسازگار و ناهماهنگ است. کالبدشناسی ساختاری و عملکردی بافت فرسوده شهر بهبهان، نشان دهنده تجلی مشکلاتی نظیر تعارض با ساختار کلی شهر، تراکم و تمرکز جمعیت و فعالیت‌ها، افول اقتصادی، افول